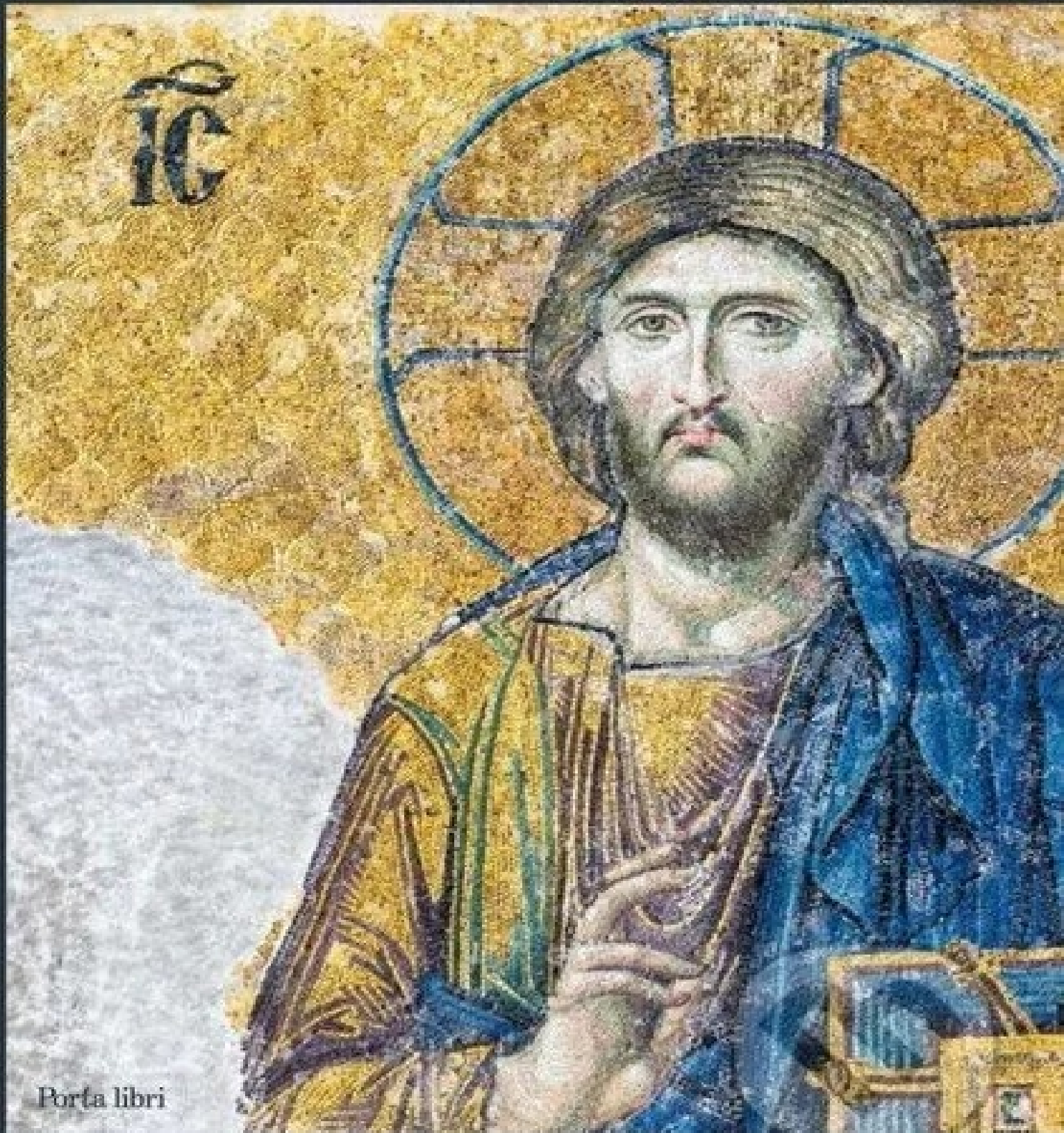

N. T. WRIGHT

PREKVAPENÍ NÁDEJOU

Naše poslanie, tu a teraz, vo svetle nádeje vzkriesenia

N. T. WRIGHT

PREKVAPENÍ NÁDEJOU

Naše poslanie, tu a teraz, vo svetle nádeje vzkriesenia

Porta libri

Prekvapení nádejou

*Naše poslanie, tu a teraz,
vo svetle nádeje
vzkriesenia*

N.T. WRIGHT

First published in Great Britain in 2007

Society for Promoting Christian Knowledge

36 Causton Street London SW1P 4ST www.spckpublishing.co.uk

Copyright © Nicholas Thomas Wright 2007 All rights reserved.

Slovenské vydanie © 2016 Porta Libri Všetky práva slovenského prekladu vyhradené.

Z anglického originálu Surprised by Hope preložil Miroslav Kocúr.

preklad © Miroslav Kocúr dizajn © Zuzana Čičelová, 2016

ekniha: Radovan Rumanovič

Porta libri družstvo

Legionárska 4

811 07 Bratislava

tel./fax: 02 – 55 64 08 68

porta@porta.sk

www.porta.sk

ISBN 978-80-8156-305-8

Na obálke knihy je použitá reprodukcia starovekej mozaiky v chráme Hagia Sofia v Istanbule. Je na nej zobrazený Ježiš Kristus Pantokrator, t.j. „všemohúci“ alebo „vládca

všetkých“ – tento titul pre vzkrieseného Krista, vládnuceho Kráľa kráľov použil prvýkrát
Ján v knihe Zjavenia

© S caliger | Dreamstime.com – Ancient Mosaic Inside The Hagia Sophia In Istanbul,
Turkey Photo

Ak nie je uvedené inak, citáty zo Starej zmluvy a Novej zmluvy uvádzame podľa
slovenského ekumenického prekladu, vydala Slovenská biblická spoločnosť.

www.biblia.sk

SEVP – Svätá Biblia, Liptovský Mikuláš: Tranoscius a Slovenská biblická spoločnosť
Banská Bystrica (1991)

Predslov k slovenskému vydaniu

Veľmi sa teším, že moje dielo prichádza na Slovensko a že práve táto kniha – kniha o vzkriesení a kresťanskej nádeji sa v slovenčine objaví ako prvá. U nás vo Veľkej Británii mnohí kresťania takmer zabudli, čo *vzkriesenie* naozaj znamená a zamenili túto pevnú nádej za vágne a hmlisté predstavy o akomsi „posmrtnom“ živote. Tým sa však stráca z nášho života nielen konečná nádej Božieho nového stvorenia a nášho miesta v ňom, ale aj jasný pohľad na realitu, v ktorej práve žijeme a ktorá umožňuje túto nádej. V skratke, kresťanské evanjelium je pritakaním starovekej židovskej viere o Bohu, ktorý stvoril svet ako dobrý a krásny a ktorý ho chce obnoviť a dokončiť s ním svoj pôvodný zámer. Veľa kresťanov podľahlo presvedčeniu, že súčasný svet vôbec nie je „dobrý“ a najlepšie, čo sa nám môže stať je z neho uniknúť. Vzkriesenie však hovorí úplne opačne: keď Ježiš z Nazareta vstal z mŕtvych, živý Boh tým povedal áno všetkému dobru stvorenia a dal do chodu plán na jeho záchranu a transformáciu. Kniha *Prekvapení nádejou* preto nie je len o konečnej nádeji, ktorá je samozrejme jej hlavným predmetom, ale aj o tom, čo vzkriesenie Ježiša Krista znamená pre náš život a naše poslanie tu a teraz.

So srdečným pozdravom a prianím Nádeje

Tom Wright

↘ Na úvod

Na čo čakáme? A čo budeme dovedty robiť?

Tieto dve otázky sformovali túto knihu. Tá je predovšetkým o konečnej nádeji v budúcnosti, o ktorej hovoria kresťanské evanjeliá: o nádeji na *spásu*, *vzkriesenie*, *večný život* a o mnohých ďalších s tým spojených veciach. Je však aj o nájdení nádeje v dnešnom svete: o tom, ako prakticky oživiť nádej jednotlivcov i komunit, ktorým môže z rôznych dôvodov chýbať.

A je aj o tom, ako z prijatia prvého môže vzniknúť to druhé.

Podľa mojej skúsenosti väčšina ľudí, vrátane kresťanov, nevie, ako vlastne vyzerá konečná nádej kresťanstva. Mnohí ľudia a opäť žiaľ aj kresťania neočakávajú, že by kresťanstvo malo čo povedať o nádeji v dnešnom svete. Málokto si vie predstaviť, že by tieto dve veci – konečná nádej dejín a nádej v dnešnom svete – mohli nejako súvisieť. Z toho vychádza aj názov tejto knihy: nádej nás prekvapí na viacerých úrovniach súčasne.

V prvej rovine je táto kniha jednoznačne o smrti. Hovorí aj o kresťanskom pohľade na to, čo príde po smrti. Nechcem sa pokúšať analyzovať z fyzikálneho alebo lekárskeho hľadiska smrť a to, čo po nej nasleduje, ani opisovať ako psychológ či antropológ možné presvedčenia a praktické postoje súvisiace so smrťou. Bolo o tom už napísaných priveľa kníh. Pristupujem k tejto otázke z pozície biblického teológa. Pritom rátam s inými vedeckými odbormi a dúfam, že sa mi podarí doplniť to, čo v nich zvyčajne chýba a čo podľa mňa musí cirkev uchopiť nanovo: klasickú kresťanskú odpoveď na otázku smrti a vecí po smrti – čo dnes tak vo svete, ako aj v cirkvi viac nepoznáme, než spochybňujeme. Prieskum ohľadne viery v posmrtný život, ktorý sa uskutočnil v Británii v roku 1995 ukázal,

že aj keď väčšina ľudí verí v istú formu pokračovania života, iba nepatrná menšina (a to dokonca aj pravidelných návštevníkov kostolov) verí v klasickú kresťanskú pravdu o budúcom telesnom vzkriesení. A aj ja som prišiel na to, že hoci kresťania stále používajú slovo „vzkriesenie“, považujú ho často len za synonymum „života po smrti“ alebo „odchodu do neba“. A keď sú okolím dotlačení, aby presnejšie definovali svoj postoj, často majú rovnako zmätené predstavy ako neveriaci okolo nich. Niektorí kresťanskí autori, ktorí píšu na tému smrti, úspešne marginalizujú vzkriesenie a všetko, čo s ním súvisí, akoby si ani nepripúšťali, že tým môžu spôsobiť veľkú škodu.

Zároveň by som ale mal upozorniť, že z istého hľadiska nie som dostatočne kvalifikovaný hovoriť na tému smrti. Som zrelý päťdesiatnik, ale nepoznám žiadne veľké trápenia, ktoré sú často spojené so smrťou. Bol som pozoruhodne ušetrený akýchkoľvek tragédií; takmer všetci moji príbuzní sa dožili pekného veku. Prekvapuje ma to, som za to vďačný a celkom iste to nepovažujem za samozrejmosť. Navyše hoci som bol ordinovaný za kňaza pred viac ako tridsiatimi rokmi, vzhľadom na to, že ma moje povolanie zaviedlo na jednej strane do práce na rôznych univerzitách a na druhej strane do katedrály a diecéznej práce, mal som menej pohrebov a spomienkových bohoslužieb za mŕtvych ako väčšina duchovných počas svojich prvých dvoch či troch rokov pastorácie. Zriedka som stál pri smrteľnej posteli. Hoci sa celkom určite mám ešte čo učiť o týchto veciach takpovediac z prvej ruky, domnievam sa, že som sa nimi zaoberal tak, ako sa to mnohým nepodarilo – teda skúmal som ich v živote a myslení prvých kresťanov.¹ Keďže som mal túto príležitosť, pravidelne sa vo mne objavovalo podozrenie, že hlas prvých kresťanov nie je až do takej miery spochybňovaný, ako že skôr zostáva úplne nevypočutý. Mojmým zámerom je preto vyniesť vieru prvých kresťanov na svetlo a prebrať ju k životu. Robím to v presvedčení, že viera prvých kresťanov nielen ponúka

najlepšiu nádej, ale túto nádej aj najlepšie zdôvodňuje. A čo je ešte dôležitejšie, ako som už spomenul, zároveň nám dáva nádej pre dnešok. To by našu prácu pre Božie kráľovstvo v tomto svete malo naplniť novou energiou.

V druhej rovine je táto kniha základným dielom praktickej, či dokonca politickej teológie, teda kresťanskej reflexie o podstate úlohy, ktorá stojí pred nami, keď sa snažíme vnieť Božie kráľovstvo do reálneho sveta, v ktorom žijeme a v ktorom je toľko bolesti. (Ospravedlňujem sa za zmätok spôsobený knihovníkom – má byť táto kniha katalogizovaná do kategórie „eschatológia“ [smrť, posledný súd, nebo a peklo] alebo „politika“?) Tu by som rád niečo vysvetlil. Nie som politik, hoci je pravda, že z povahy svojho úradu som bol členom britskej Snemovne lordov. Nesnažil som sa získať verejnú funkciu, ani som nevedol aktívnu kampaň v tom zmysle, že by som usilovne pracoval na verejných prejavoch, písal, zúčastňoval sa na verejných zhromaždeniach či verejne sa zasadzoval za veci, v ktoré verím. Snažil som sa skôr priložiť ruku k dielu iným spôsobom. Aj tak však vo mne dozrelo presvedčenie, že oblasti, ktoré som ako akademik skúmal, a pastoračné situácie, s ktorými sa musíme vysporiadať v našej diecéze (za posledných päťdesiat rokov ťažko skúšanou rôznymi bezmennými tragédiami), nás vyzývajú, aby sme sa zamysleli aspoň nad tým, čo by mali kresťania povedať a ako by mali uvažovať o znovuobjavovaní nádeje vo verejnom a politickom živote. Keď som sa o to snažil, vždy znovu som prichádzal na to, ako tieto dve témy navzájom súvisia. Prípadných kritikov teda upozorňujem na dve veci: na svoju neskúsenosť na poli osobnej bolesti, ako aj na poli politickej skúsenosti. Napriek tomu dúfam, že prekvapenie z kresťanskej nádeje tak v oblasti osobného života, ako aj politiky dodá novú energiu a osvieži tých, čo pracujú so zomierajúcimi a trpiacimi.

Ešte jedno všeobecné konštatovanie na úvod. Všetko, čo sa hovorí o budúcnosti je len, ako vám povie ktorýkoľvek politik či ekonóm, smerová tabuľka, ktorá ukazuje do hmly. Teraz vidíme akoby v zrkadle, nejasne, hovorí dokonca apoštol Pavol, keď rozmýšľa o tom, čo leží pred ním. Všetko naše vyjadrovanie sa o budúcom stave sveta a nás v ňom pozostáva z komplexných obrazov, ktoré môžu viac či menej korešpondovať s konečnou realitou. To však neznamená, že to všetko stojí len na domnienkach alebo že všetky názory sú rovnako dobré a správne. Čo ak niekto vystúpil z tej hmly, aby nám vyšiel v ústrety? Prirodzene, toto je ústredné, hoci často ignorované vyznanie kresťanskej viery.

Táto kniha sa zrodila z prednášok, ktoré som mal vo Westminsterском opátstve v roku 2001. Niektoré z nich som prepracoval do série prednášok Stephenson Lectures, ktorú som mal v Sheffielde na jar 2003, iné odzneli vo farnosti Holy Trinity Church v Guilforde tiež na jar 2003. Niektoré som opäť prepracoval v ďalšej sérii prednášok Didsbury Lectures, ktorú som mal na teologickej akadémii Nazarene College v Manchesteri v októbri 2005; ďalšie si našli cestu do cirkevných vzdelávacích aktivít, ktoré som viedol v St. Andrew's Church v Charlestone v Južnej Karolíne v januári 2005, v St. Mark's Episcopal Church v Jacksonville na Floride v marci 2005, v City Church v Newcastli tiež v roku 2005, v St. Mark's Theological Centre v Canberre v apríli 2006, na konzorciu zborov v Roanoke vo Virginii v marci 2007 a (ako známa Faraday Lecture) v Cambridgi v máji 2007. Som mimoriadne vďačný všetkým, ktorí ma pozvali, prijali a pri všetkých týchto príležitostiach sa mi venovali a predovšetkým tým, ktorí mi svojimi otázkami a prenikavými postrehmi pomohli lepšie túto problematiku premyslieť a vyhnúť sa tak aspoň niektorým chybám. Moja vďaka patrí tiež Dr. Nickovi Perrinovi, ktorý sa počas svojho pobytu vo Westminsterском opátstve venoval tomuto textu v podobe, v akej vtedy bol, a vyslovil mnoho užitočných návrhov. A moja vďaka patrí ako vždy aj

Simonovi Kingstonovi, Joanne Moriartyovej a energickým a pozorným pracovníkom vydavateľstva SPCK.

Tom Wright

část 1 Scéna a okolnosti

¹ Všetci sú už vyobliekaní, ale nie je kam ísť?

1. Úvod

Nasledujúcich päť krátkych obrázkov pripraví pôdu pre dve hlavné otázky, ktoré táto kniha rieši.

Na jeseň 1997 sa Británia ponorila do týždňa štátneho smútku za princeznú Dianu, ktorý vyvrcholil výnimočnou pohrebnou bohoslužbou vo Westminsterском opátstve. V celej Británii, ale aj inde vo svete prinášali ľudia do kostolov, katedrál alebo na radnice kvety, plyšových medvedíkov a iné predmety a stáli dlhé hodiny v nekonečných radoch, aby do kondolenčných kníh napísali niečo dojímavé (hoci niekedy nie celkom vhodné). Podobné, i keď o niečo menšie prejavy verejného smútku boli po takých udalostiach, akými bola tragédia v Hillsborough v roku 1989 (keď bol veľký počet futbalových fanúšikov ušliapaný v tlačnici) či bombový útok v Oklahoma City v roku 1995. Tieto prejavy ukázali, že pokiaľ ide o osud mŕtvych, vládne medzi nami množstvo nejednoznačných presvedčení, polovičatých vier, pocitov a poverčivosti. Reakcia cirkví len dokazovala, ako veľmi sme sa vzdialili od kedysi tradičného kresťanského učenia na túto tému.

Druhý obrázok je fraška, ale s vážnym podtónom. Jedného dňa začiatkom roku 1999 som si hneď ráno v rozhlasových správach vypočul kritiku na nejakú známu osobnosť za heretické vyjadrenia o posmrtnom živote. So záujmom som počúval ďalej. Žeby bol konečne konfrontovaný niektorý biskup či teológ s radikálnymi názormi? Vzápätí som sa dozvedel, o kom hovoria. Neuveriteľné, ale bolo to tak: reč bola o futbalovom trénerovi. Manažér anglickej reprezentácie Glenn Hoddle sa verejne vyznal zo svojej viery v osobitnú verziu reinkarnácie, podľa ktorej sa hriechy spáchané v jednom živote trestajú telesným postihnutím v budúcom živote. Skupiny

reprezentujúce telesne postihnutých proti tomu ostro protestovali. Hoddle bol prepustený. V médiách to sprevádzal komentár, že reinkarnácia sa stala v našej spoločnosti pozoruhodne populárnou a že by bolo minimálne zvláštne, ak by hinduisti (ktorí mnohí majú podobné presvedčenie) automaticky prišli o možnosť trénovať národné športové tímy.

Tretí obrázok nie je iba jedna momentka, ale pre mnohých je to obrázok dôverne známy. Dvadsať či tridsať ľudí prichádza v pomaly sa posúvajúcich autách k ošarpanej budove na kraji mesta. Malý elektronický organ hrá hudbu, ktorý počuť v supermarkete počas nákupov. Nasleduje pár slov, stlačenie gombíka, obradník nasadí vážnu tvár, zástup vychádza z budovy, ľudia idú domov na šálku čaju a rozmýšľajú, či to bolo naozaj všetko. Pre kremáciu, ktorá bola pred sto rokmi v Spojenom kráľovstve takmer neznáma, sa dnes rozhoduje veľká väčšina obyvateľstva. Táto skutočnosť odráža a zároveň posilňuje sotva postrehnuteľné, no predsa ďalekosiahle zmeny predstáv o smrti a o akejkol'vek nádeji, ktorá smrť presahuje.

Pôvodne som tieto úvodné príbehy napísal začiatkom roku 2001. Do konca roku sme však samozrejme boli svedkami štvrtého momentu, ktorý je príliš dobre známy a rovnako aj príliš strašný na to, aby som ho opisoval či príliš podrobne sa o ňom rozvádzal. Udalosti z 11. septembra toho roku sú vytesané do globálnej pamäti; tisíce mŕtvych a desiatky tisíc pozostalých zostávajú v našich spomienkach a modlitbách. Nechcem o tom príliš veľa hovoriť. Len to, že táto strašná udalosť v mnohých vyvolala rovnaké otázky, ktoré sa snaží nastoliť aj táto kniha – podobne ako tri obrovské (takzvané „prírodné“) katastrofy v rokoch 2004 a 2005: tsunami v Ázii na Vianoce 2004, hurikány na pobreží Ameriky v auguste 2005, ktoré priniesli masívnu devastáciu okolia New Orleans, ako aj hrozné zemetrasenie v Pakistane a Kašmíre v októbri toho istého roku.